

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd (Eurotopmødet), Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Mod en stærkere international rolle for euroen

(COM(2018) 796 final)

(2019/C 282/05)

Ordfører: **Philip VON BROCKDORFF**

Medordfører: **Dimitris DIMITRIADIS**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 24.1.2019
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	4.6.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	19.6.2019
Plenarforsamling nr.	544
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	200/3/3

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU bemærker, at euroens internationale rolle endnu ikke er kommet op på niveauet forud for finanskrisen. Selv om Kommissionens foreslåede foranstaltninger, som anført i meddelelsen, er velkomne og af EØSU anses for at være nødvendige, er de muligvis ikke vidtrækkende nok i betragtning af omfanget af euroområdet sociale og økonomiske udfordringer. Social samhørighed, økonomisk konvergens i opadgående retning samt fremme af konkurrenceevne og innovation, navnlig for små og mellemstore virksomheder (SMV'er), bør danne grundlag for, at euroområdets økonomi tager fart og støtter en stærkere international rolle for euroen.

1.2. EØSU opfordrer indtrængende EU til at fordoble sine bestræbelser på at opnå større social samhørighed og økonomisk konvergens i hele EU. Der er fortsat store forskelle mellem såvel som internt i medlemsstaterne, og disse forskelle udgør en hindring for at udnytte de økonomiske muligheder, der kunne gavne hele EU.

1.3. EØSU advarer om, at løbende teknologiske gennembrud såsom finansteknologi og digitalisering og fremkomsten af andre internationale valutaer på lang sigt potentielt kan fremme et multipolært system, der er baseret på mere end én nøglevaluta.

1.4. EØSU mener, at euroen har kapacitet til at styrke sin internationale status. Samtidig mener EØSU imidlertid, at euroområdets altoverskyggende prioritet først og fremmest skal være at få styr på tingene og skabe integritet og velstand ved at forbedre sine vækstperspektiver og genoprette de offentlige finansers bæredygtighed. Denne proces, som bl.a. kræver, at Den Økonomiske og Monetære Union og bankunionen fuldføres, bør prioriteres med henblik på at opnå en stærkere international rolle for euroen.

1.5. Tillid til den fælles valuta, som er en forudsætning for at styrke euroens internationale rolle, kræver yderligere tiltag for så vidt angår sunde nationale finanspolitikker og væksthfremmende politikker samt en større indsats for en sundere finanssektor. EØSU gentager i den forbindelse vigtigheden af at støtte SMV'erne og yderligere øge produktiviteten som et middel til at styrke euroområdets konkurrenceevne på de internationale markeder.

1.6. EØSU mener, at fordelene ved markedsintegration ikke må udhules af finansiel ustabilitet og opfordrer til en vedvarende indsats med henblik på at reducere misligholdte lån på en socialt bæredygtig måde, navnlig i kølvandet på den politiske aftale, der blev indgået i slutningen af 2018 vedrørende kapitalkrav til bankernes dårlige lån.

1.7. EØSU mener, at der bør gøres noget ved opdelingen af euroområdet statsobligationsmarked, som gør statsgældsmarkederne væsentligt mindre dybe og likvide, således at euroens rolle som en international valuta kan styrkes. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at undersøge mulighederne for at skabe mere likvide og sikre euroaktiver.

1.8. Vejen hen imod en stærkere international rolle for euroen kan til en vis grad gøres nemmere af ECB, først og fremmest ved at centralbanken opfylder sit mandat til at fastholde prisstabilitet i euroområdet. Desuden er støtte fra ECB til makroøkonomiske politikker og en dybere Økonomisk og Monetær Union og kapitalmarkedsunion en yderligere drivkraft, der styrker euroens internationale rolle.

1.9. EØSU er også af den opfattelse, at der er behov for yderligere foranstaltninger for at uddybe den europæiske finansielle sektor, bl.a. en stærkere europæisk finansiell markedsinfrastruktur og pålidelige rentebenchmarks. Desuden anses fremme af en mere udbredt anvendelse af euroen i strategiske sektorer for at være af afgørende betydning for at kunne bidrage til euroens styrkede internationale rolle.

1.10. Endelig opfordrer EØSU indtrængende medlemsstaterne til at stå mere samlet i det internationale diplomati, hvilket tillige vil medføre større handelsmuligheder. En sådan ensartet tilgang kan endvidere fremmes gennem en mere proaktiv stillingtagen, som først og fremmest har til formål at fremme EU's interesser, navnlig ved at foregribe Kinas og USA's strategiske og diplomatiske initiativer.

2. Baggrund for udtalelsen

2.1. I meddelelsen »Mod en stærkere international rolle for euroen«⁽¹⁾, der blev offentliggjort i december 2018, anføres det, at euroen kan videreudvikle sin globale rolle, så den bedre svarer til euroområdet politiske, økonomiske og finansielle vægt. En forudsætning for at opnå denne målsætning er, at strukturerne i Den Økonomiske og Monetære Union styrkes yderligere, bl.a. gennem vedtagelse af alle fremsatte forslag om at gennemføre bankunionen og afgørende fremskridt for så vidt angår kapitalmarkedsunionen.

2.2. Arbejdsdokumentet er foreneligt med opfordringer fremsat i tidligere EØSU-udtalelser⁽²⁾ ⁽³⁾, som fremhæver, at fuldførelsen af bankunionen, navnlig en stærkere og mere ensartet indskudsforsikring, og kapitalmarkedsunionen har afgørende betydning med hensyn til at sikre et konkurrencedygtigt europæisk erhvervsmiljø for både større og mindre virksomheder og skabe en ægte fælles europæisk valuta.

2.3. I Romerklæringen fra 2017 forpligtede lederne fra de 27 medlemsstater og Det Europæiske Råd, Europa-Parlamentet og Kommissionen sig til at styrke EU's rolle som en global aktør ved at udvide eksisterende partnerskaber og udvikle nye, fremme stabilitet og velstand på regionalt og globalt niveau, forme globale begivenheder og påtage sig internationale forpligtelser⁽⁴⁾.

2.4. Formanden for Kommissionen understregede i sin tale om Unionens tilstand i september 2018 euroens betydning i det internationale valutasystem og opfordrede til, at der træffes yderligere foranstaltninger med henblik på at sikre, at den kan udfylde sin rolle fuldt ud på den internationale scene⁽⁵⁾.

2.5. Kommissionen har i den forbindelse fastsat en køreplan for uddybningen af Den Økonomiske og Monetære Union⁽⁶⁾, som opfordrer til et integreret og velfungerende finanssystem, herunder fuldførelsen af bankunionen og kapitalmarkedsunionen.

2.6. I meddelelsen om kapitalmarkedsunionen⁽⁷⁾ påpeges det, at EU har behov for veludviklede og integrerede kapitalmarkeder for at styrke euroens internationale rolle. En vellykket kapitalmarkedsunion vil bidrage til et stabilt finansielt system, forbedre adgangen til finansiering for virksomheder og derved give flere investeringsmuligheder.

⁽¹⁾ . COM(2018) 796 final.

⁽²⁾ EUT C 262 af 25.7.2018, s. 28.

⁽³⁾ EUT C 197 af 8.6.2018, s. 1.

⁽⁴⁾ <https://www.consilium.europa.eu/da/press/press-releases/2017/03/25/rome-declaration/>

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-speech_da_0.pdf.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-emu_da.pdf.

⁽⁷⁾ COM(2018) 767 final.

2.7. På tilsvarende vis fremgår det af Det Fælles Forskningscenters rapport »Science for policy« fra 2016 ⁽⁸⁾, at sunde makroøkonomiske politikker, uddybning af EU's Økonomiske og Monetære Union samt udvikling af kapitalmarkedunionen samlet set vil bidrage til at styrke euroens rolle på de globale handels- og finansmarkeder yderligere.

2.8. Kommissionen anbefaler ⁽⁹⁾, at euroen anvendes mere udbredt i forbindelse med energirelaterede projekter og finansielle transaktioner med henblik på at nå EU's energipolitiske mål og mindske risikoen for afbrydelser af energiforsyningerne og dermed fremme større autonomi for europæiske virksomheder.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Euroen har udviklet sig meget i sin 20-årige historie. Den blev meget hurtigt den næstvigtigste internationale valuta i verden (efter den amerikanske dollar) ⁽¹⁰⁾. Helt konkret er der ca. 60 lande i verden, der enten anvender, vil anvende eller vil knytte deres valuta til euroen. Samtidig udgør euroen omkring 20 % af udenlandske centralbankers internationale valutareserve, hvilket viser dens betydning som en sikker værdireserve, og en femtedel af de internationale gældsforpligtelser, der udstedes af virksomheder og udenlandske regeringer, er i euro. Sidst, men ikke mindst, anvendes euroen i høj grad til internationale betalinger: omkring en tredjedel af værdien af internationale transaktioner blev i 2017 enten faktureret eller afregnet i euro (sammenlignet med ca. to femtedele i USD).

3.2. Det er fordelagtigt at anvende euroen internationalt, da det: i) sænker valutakursrisiciene og de dermed forbundne omkostninger for europæiske virksomheder, ii) øger prisgennemsigtigheden, hvilket gør det muligt for virksomheder at indkøbe billigere råmaterialer og for forbrugerne at købe billigere varer, iii) foreskriver større disciplin i forbindelse med inflation, hvilket principielt fører til lavere renter for husholdninger og virksomheder, iv) øger den finansielle autonomi og giver europæiske virksomheder (herunder SMV'er) og europæiske regeringer adgang til finansiering på mere favorable lånevilkår, efterhånden som de finansielle markeder i Europa bliver mere integrerede, dybere og mere likvide og v) fremmer yderligere handel inden for EU og i resten af verden.

3.3. Samtidig vil en styrkelse af euroens internationale rolle kunne give markedsdeltagere i hele verden et ekstra valg og derved i højere grad afskærme den internationale økonomi fra de chok, der er forbundet med mange sektorer (herunder energi, råvarer og fremstilling af flydstyr) store afhængighed af den amerikanske dollar.

3.4. Rangeringen mellem den amerikanske dollar og euroen har ikke ændret sig i de seneste to årtier. Selvom kløften mellem de to valutaer var blevet gradvist mindre efter euroens lancering, blev den udvidet igen, efter at krisen i euroområdet gjorde sit indtog. Denne situation vil sandsynligvis fortsætte i den nærmeste fremtid, selvom euroen udstedes af verdens største handelsblok. Det ser derfor ud til, at en styrkelse af euroens internationale rolle ikke blot er et spørgsmål om økonomisk størrelse og åbenhed, men primært hænger sammen med dens begrænsede evne til at skabe stabilitet i perioder med alvorlige finansielle vanskeligheder globalt.

3.5. Der er stadig andre faktorer, som bremser en stærkere international anvendelse af euroen, bl.a.:

- i) dollarens historisk dominerende rolle som den globale internationale reservevaluta
- ii) de lavere omkostninger, der er forbundet med anvendelse af dollaren, og dens øgede likviditet, navnlig i forbindelse med penge- og markedsoperationer, og
- iii) den i øjeblikket ufuldstændige integration af de europæiske finansmarkeder, der understøtter den fælles valuta.
- iv) Derudover lover det ikke godt for en styrkelse af euroens internationale rolle, at de fleste internationale finansielle systemer benytter sig af platforme til handel, clearing og betalingsafregning, som befinder sig uden for euroområdet eller styres af ikkeeuropæiske virksomheder.

3.6. En styrkelse af euroens internationale rolle kræver desuden et endnu mere stabilt og modstandsdygtigt økonomisk miljø og et mere smidigt finansielt system. I den forbindelse er der fremsat forslag om en række initiativer, som har til formål at fremme de økonomiske resultater i euroområdet ⁽¹¹⁾ og blive bedre til at absorbere store asymmetriske chok i euroområdet ⁽¹²⁾. Der bør dog ikke alene lægges vægt på at absorbere asymmetriske chok, men også på at forbedre den divergerende adfærd i euroområdet, som skyldes medlemslandenes meget forskellige økonomiske, sociale og politiske strukturer. Disse forskelle, navnlig med hensyn til finanspolitik, lønudvikling, produktivitet og forvaltning, udgør en trussel mod euroens fremtidsudsigter. Uden en eller anden form for finanspolitisk union forbliver den fælles valutas arkitektur ufuldstændig, og euroområdet vil fortsat være sårbart over for fremtidige finansielle og økonomiske kriser.

⁽⁸⁾ <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC96913/lbna27754enn.pdf>.

⁽⁹⁾ C(2018) 8111 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2018) 767 final.

⁽¹¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd og Rådet, En hurtig aftale om et langsigtet budget for EU's prioriteter (COM(2018) 814 final).

⁽¹²⁾ COM(2018) 387 final.

3.7. Yderligere internationalisering af euroen kan medføre større risiko, som kan føre til uønskede midlertidige kursstigninger, navnlig i perioder med global uro. Dette vil tillige mindske de indenlandske producenters konkurrenceevne og skade euroområdet eksportresultater. Øget international anvendelse af euroen kan også medføre visse omkostninger, men disse vil blive opvejet af andre fordele såsom større pengepolitisk uafhængighed og en stærkere international transmission af pengepolitikken.

3.8. Euroens internationale rolle er i en vis udstrækning blevet drevet frem af selve euroområdet og dets investorer, som er storopkøbere af eurodenominerede obligationer udstedt af personer, der er bosiddende uden for euroområdet. Euroens internationale rolle er dog kendetegnet ved et stærkt regionalt fokus, idet den står stærkest i landene tæt på euroområdet. Der er navnlig rigelig dokumentation for, at Londons finanscentrum spiller en central rolle på markedet for eurodenominerede obligationer udstedt af personer, der er bosiddende uden for euroområdet, hvad enten det er på udbudssiden, på efterspørgselssiden eller som formidler. I denne sammenhæng kan brexit få en vis indflydelse på markedet.

3.9. Euroens internationale rolle vil ud fra et bredere perspektiv blive større, såfremt EU forfølger en mere ensartet udenrigspolitik og fortsat fastholder en multilateral tilgang til handel. EU's valuta kan kun opnå høj international status, såfremt EU handler i fællesskab, og de pågældende foranstaltninger støttes af EU's samlede diplomatiske og økonomiske kræfter. Dette bør være tilfældet i eksempelvis energi-, transport- og industrisektorer samt andre sektorer, hvor EU's og euroområdets interesser som helhed bør være førsteprioritet. Det er også afgørende, at EU taler med én stemme om geopolitiske udviklinger såsom Kinas stigende indflydelse på den internationale handel via »ét bælte, én vej«-initiativet, der er et økonomisk og diplomatisk program, som kan omdanne og være bestemmende for handelen i Asien og andre steder. Konsekvenserne af dette økonomiske og diplomatiske program skal vurderes nøje af EU, idet Kinas økonomiske tilstedeværelse på verdensplan vil blive øget. EU og især euroområdet har ikke råd til at forholde sig passive, mens dette program rulles ud.

4. Særlige bemærkninger

4.1. I betragtning af de fordele, der er forbundet med euroen som beskrevet i punkt 3.2, kan det forekomme overraskende, at ikke alle medlemsstater reelt set er indtrådt i euroområdet. Årsagerne hertil kan være forskellige, bl.a. at de pågældende medlemsstater endnu ikke er tilstrækkeligt parate og ikke overholder de nødvendige økonomiske kriterier for at tilslutte sig euroen samt i visse tilfælde, at der stadig udestår retlige hindringer for at opfylde sådanne kriterier. Generelt afspejler den manglende deltagelse de forskelle, der fortsat består i EU med hensyn til social samhørighed og økonomisk konvergens. Der må gøres noget ved disse forskelle, hvis udviklingen af euroområdet skal føre til yderligere økonomisk stabilitet i euroområdet og gøre det mere modstandsdygtigt over for udefrakommende økonomiske chok. Dette vil tillige fremme EU's status som verdensmagt og styrke euroens internationale rolle yderligere.

4.2. Interaktionen mellem finanspolitik og monetær politik i hele euroområdet er afgørende for euroens fremtid og dens internationale rolle. Stabile makroøkonomiske betingelser er dog afhængige af, at både den finans- og pengepolitiske kurs ændres, så bekymringerne for bæredygtigheden af statsgælden kan afhjælpes og vækstperspektiverne øges. Også på dette område varierer situationen i euroområdet på grund af den suboptimale finans-, struktur- og pengepolitiske sammensætning, der er opstået i kølvandet på den globale finanskrisen, og som har medført, at tilpasningsbyrden er blevet ulige fordelt på medlemsstaterne i euroområdet. Dette afspejler den nuværende institutionelle ramme, som euroen bygger på, og som er en hæmsko for de enkelte medlemsstater, idet den ikke har de fornødne instrumenter til at sikre et effektivt koordineret økonomisk og finanspolitisk standpunkt i hele euroområdet.

4.3. Dette forklarer til dels, hvorfor der fortsat er ubalancer og ulighed i euroområdet, og hvorfor der er behov for at fremskynde opadgående konvergens. Det kan bidrage til at forbedre de økonomiske resultater og fremme den sociale og politiske stabilitet, der alle er afgørende faktorer for, at euroen kan styrke sin internationale rolle. Som det ser ud i øjeblikket, er der betragtelige pengepolitiske udfordringer i et økonomisk område, hvor medlemsstaternes økonomiske og sociale forhold er meget forskellige.

4.4. Der skal også tages skridt til at løse problemet med misligholdte lån. Misligholdte lån er en stor byrde for finansieringen af EU's økonomi, da de forvrider fordelingen af kredit, reducerer tilliden på markedet og i sidste ende hæmmer den økonomiske vækst. Det må erkendes, at der fortsat er væsentlige risici de nationale banksektorer i euroområdet, hvilket hæmmer udviklingen af en fælles indskudsforsikringsordning. Nedbringelse af misligholdte lån og rekapitalisering af bankerne medfører uomtvisteligt omkostninger for både regeringer og den private sektor. I overensstemmelse med sin tidligere udtalelse ⁽¹³⁾ opfordrer EØSU kreditinstitutterne til ansvarlig långivning og understreger behovet for, at de nationale myndigheder og EU-institutionerne forener deres kræfter og gør yderligere fremskridt med opbygningen af en omfattende og pålidelig EU-ramme for håndtering af misligholdte lån.

4.5. Fuldførelsen af bankunionen og yderligere integration af kapitalmarkedsunionen anses også for at være afgørende for at skabe makroøkonomisk stabilitet. Bankunionen spiller en afgørende rolle for at kunne høste fordelene ved grænseoverskridende bankaktiviteter i den monetære union. Bankunionen er endnu ikke fuldført til trods for den væsentlige fremgang, der er opnået. Også andre vigtige initiativer i euroområdet skal videreudvikles, for at den finansielle union bliver mere komplet. Kapitalmarkedsunionen vil bidrage til at fremme grænseoverskridende finansiel integration, og banker og kapitalmarkeder kan supplere hinanden for så vidt angår finansiering af økonomien i euroområdet.

⁽¹³⁾ EUT C 367 af 10.10.2018, s. 43.

4.6. Bankunionen og kapitalmarkedsunionen kan i fællesskab føre det indre marked for finansielle tjenesteydelser op på et højere niveau som følge af to primære faktorer: i) med sundere, dybere og mere integrerede finansielle markeder vil virksomheder kunne få adgang til kredit på mere favorable vilkår, hvilket vil gøre dem i stand til at foretage rentable investeringer, og ii) et integreret finansielt marked vil forbedre finansieringsforholdene, navnlig for SMV'er, der ofte beskrives som ryggraden i den europæiske økonomi for så vidt angår jobskabelse, innovation og økonomisk vækst. På et integreret finansielt marked vil bankerne udnytte stordriftsfordele nemmere ved at tilbyde omtrent de samme eller endog de helt samme produkter og tjenesteydelser i flere medlemsstater. Desuden vil de sandsynligvis kunne øge deres grænseoverskridende beholdninger af aktiver og opbygge større og mere diversificerede sikkerhedspuljer for securitiserede produkter og dækkede obligationer.

4.7. Et velfungerende og integreret kapitalmarked anses for at være meget afgørende for et velfungerende valutaområde, hvorfor fjernelse af de eksisterende svagheder på de europæiske kapitalmarkeder bør prioriteres, navnlig i tilfælde af et brexit uden aftale. Der er derfor vigtigt at huske på, at kapitalmarkedsunionen er et projekt, der omfatter en meget alsidig vifte af tilgange, hvoraf nogle ikke nødvendigvis har resulteret i det ønskede resultat, som det oprindeligt var udtænkt. Eksempelvis kan nævnes paneuropæiske personlige pensioner og initiativet vedrørende securitiseringsmarkedet, selv om EØSU med hensyn til pensioner anerkender den rolle, som statslige pensioner spiller for personer, der ikke har råd til private pensioner. Kapitalmarkedsunionen har indtil videre været en forholdsvis blandet succes. Ikke desto mindre vil disse initiativer langsomt, men sikkert medvirke til at styrke euroens internationale rolle.

4.8. I kølvandet på finanskrisen er det endvidere vigtigt at forstå, at en yderligere styrkelse af euroens internationale rolle afhænger af den finansielle stabilitet i euroområdet. Udstedelse af fælles veksler, gældsbeviser og obligationer som sikre aktiver svarende til dem, der udstedes af det amerikanske finansministerium, og som ledsages af en passende forvaltningsstruktur (herunder en solid og pålidelig finanspolitisk ramme), vil fremme større stabilitet, idet der tilvejebringes sikre og likvide gældsinstrumenter, der kan finansiere uventede stigninger i de offentlige udgifter.

4.9. Det er især vigtigt, at udstedelsen af fælles obligationer i euroområdet understøttes af en forbedret tilsynsramme. Det er nødvendigt at overveje de pågældende produkters risikoelementer, muligvis ved at samle risiciene og garantierne i en pulje, navnlig i forbindelse med en meget integreret kapitalmarkedsunion.

4.10. Euroens tiltagende internationale rolle, navnlig som konkurrent til den amerikanske dollar i form af reservevaluta, bør ikke betragtes som en ensrettet vej til at opnå konkurrencemæssige fordele. Den kan også lægge et globalt pres på den indenlandske økonomi i euroområdet på grund af den økonomiske udvikling i konkurrerende nationer. Men med effektive og samstemmende foranstaltninger vil der kunne skabes større social samhørighed og økonomisk konvergens i hele euroområdet. Europæiske initiativer til fremme af samarbejdet om forsvar og internationale anliggender vil sandsynligvis også styrke EU's geopolitiske rolle og fremme euroens globale rækkevidde.

4.11. Den udfordrende vej hen imod en stærkere international rolle for euroen kan i nogen grad gøres nemmere af ECB, først og fremmest ved at centralbanken opfylder sit mandat til at fastholde prisstabilitet i euroområdet. Desuden er støtte fra ECB til makroøkonomiske politikker samt en dybere ØMU og kapitalmarkedsunion en yderligere drivkraft til styrkelse af euroens internationale rolle.

Bruxelles, den 19. juni 2019.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg